

УДК 336.221:658.144 (477)

ОПТИМІЗАЦІЙНА МОДЕЛЬ КОРПОРАТИВНОГО ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Л. Ткачик

*Львівський національний університет імені Івана Франка
м. Львів, пр. Свободи 18
E-mail: tkachyklesja@gmail.com*

У статті за допомогою інструментарію економіко-математичного моделювання досліджено податкове навантаження суб'єктів господарювання та розроблено оптимізаційну модель корпоративного податкового менеджменту, яка ґрунтується на балансуванні між часткою «легальної» та «позалегальної» продукції і спрямована на максимізацію прибутку для суб'єкта господарювання та суми сплачених податків і зборів для держави.

Ключові слова: податкове навантаження, оптимізація оподаткування, оптимізаційна модель, «легальна» продукція, «позалегальна» продукція, штраф, премія за ризик.

В умовах нестабільного зовнішнього економічного середовища особливої актуальності для суб'єктів господарювання набувають питання пошуку механізмів оптимізації податкового навантаження. Рівень податкового навантаження в Україні свідчить про те, що суб'єкти господарювання повинні значну частину свого прибутку віддавати державі. Податковий тягар "вимиває" велику частку обігових коштів підприємства, знижуючи тим самим його фінансову стійкість і платоспроможність, позбавляє їх фінансових ресурсів, необхідних для ведення розширеного відтворення.

Для дослідження функціонування суб'єкта господарювання при застосуванні різних стратегій оптимізації податкового навантаження використовують економіко-математичне моделювання. Застосування економіко-математичного моделювання для удосконалення податкового менеджменту зумовлено тим, що цей метод дозволяє дослідити поведінку об'єкта при різних стратегіях управління та вибрати серед них найкращу. Під економіко-математичною моделлю розуміють концентроване вираження найсуттєвіших економічних взаємозв'язків досліджуваних об'єктів (процесів) у вигляді математичних функцій, нерівностей і рівнянь [1].

Використання інструментарію економіко-математичного моделювання для дослідження задач корпоративного податкового менеджменту значно відрізняються на макроекономічному (регіональному) та мікроекономічному рівнях. Враховуючи те, що процедура нарахування та сплати податків чітко прописана в нормативних документах, більшість вчених свої дослідження присвячують вивченню динаміки нарахування та сплати податків на макроекономічному рівні. В цьому випадку переважно застосовують економетричні методи та моделі для дослідження взаємозв'язку між різними економічними змінними податкової системи.

Для прогнозування податкових надходжень, на думку Вітлінського В. В., Скрипник А. В. та Терещенко Л. О. [2], необхідно розглядати ретроспективні дані про плани надходжень податків за попередні періоди та ступінь їхнього виконання. В межах цього підходу побудовано комплекс моделей прогнозування та планування обсягів податкових надходжень з урахуванням податкового ризику, за допомогою композиції моделей *ARIMA* та *ARIMAS* (з урахуванням сезонної компоненти) [3]. Особливістю побудованих моделей є можливість прогнозування обсягів податкових надходжень з урахуванням ризику недовиконання планових надходжень. Недоліком такого підходу, на нашу думку, є те, що побудовані моделі просто описують динаміку обсягу податкових надходжень без врахування глибинних чинників, які зумовлюють розвиток податкової системи.

В роботі [4] досліджено вплив податків на підприємництво шляхом побудови функції суспільного добробуту, а також побудована модель вибору податкової стратегії підприємства за допомогою інструментарію нечіткої логіки.

Організація податкового менеджменту характеризується взаємодією підприємства та держави. З одного боку, органи влади організують податковий процес, визначають ставки оподаткування, з іншого боку підприємство приймає правила поведінки при сплаті податків та нараховує відповідні величини податків. У цьому випадку ставка оподаткування впливає на величину сплачених податків: при зростанні ставки оподаткування до певного рівня α^* величина нарахованих і сплачених податків ΣP (величина бюджетних надходжень) зростає, а подальше зростання ставки оподаткування приводить до зменшення суми зібраних податків за рахунок того, що підприємству буде невигідно проводити легальну діяльність (переводить свою діяльність у «тінь») [5, с. 66]. Для визначення оптимального розміру ставки оподаткування використовують різні механізми, зокрема методологію економетричного моделювання та дослідження взаємозв'язку між економічними змінними. Таку залежність описує крива Лаффера (див. рис. 1).

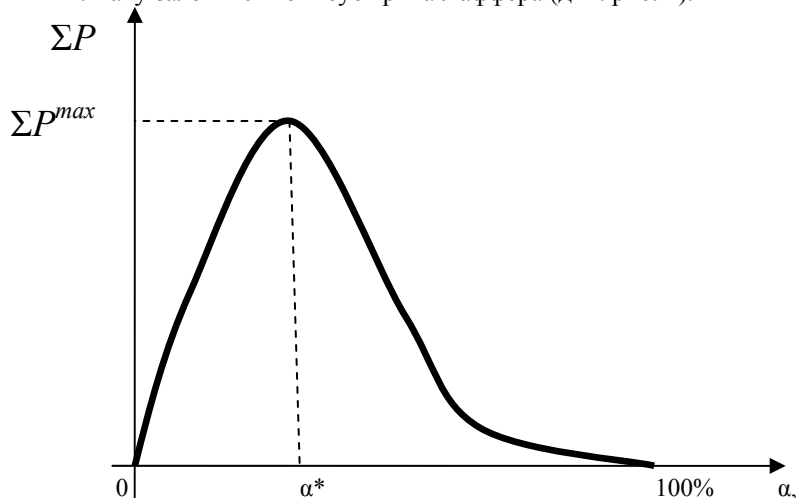

Рис. 1. Залежність між розміром ставки оподаткування та величиною бюджетних надходжень

На мікроекономічному рівні особливу увагу приділяють проблемам вибору системи оподаткування або альтернатив управління податковим навантаженням;

оптимізації управління податковим навантаженням; оцінці й аналізу впливу економічних показників підприємства на його податкове навантаження; прогнозуванню податкових відрахувань; моделювання функціонування підприємств з урахуванням процесів оподаткування [6].

Одним із підходів щодо оптимізації корпоративного податкового менеджменту є методика визначення точки безбитковості, яка дозволяє точно оцінювання критичних обсягів виробництва з врахуванням податкового чинника для організації безбиткової діяльності [7]. Для дослідження механізму взаємовідносин платника податків та контролюючих органів також можна використовувати ігрові методи, які застосовуються при аналізі конфліктних ситуацій [8]. У цьому випадку проводять пошук та аналіз ефективних стратегій поведінки платника податків та податкового інспектора.

При реалізації корпоративного податкового менеджменту використовують різноманітні методи оптимізації оподаткування на мікроекономічному рівні, зокрема виділяють легальні та нелегальні методи скорочення податкових зобов'язань, спеціальні методи оптимізації (заміна відносин, розподіл відносин, відтермінування сплати податкових платежів, скорочення об'єкта оподаткування, метод офшора), застосування податкових пільг та звільнень від сплати податків тощо [9].

Особливістю моделювання функціонування податкової сфери є чітка детермінованість процедури сплати податків суб'єктами господарювання, тобто на основі первинних документів та податкових ставок визначаються суми податків, які вони повинні сплатити до бюджету. У випадку відображення величини валового прибутку автоматично відбувається нарахування суми податку на прибуток підприємства. На основі даних про загальну суму нарахованої заробітної плати та винагород за виконану роботу (надані послуги) нараховується сума єдиного соціального внеску (нарахування на фонд оплати праці) та податку на доходи фізичних осіб (утримання із заробітної плати). Підставою для нарахування податку на додану вартість є первинні документи руху засобів виробництва тощо.

При реалізації корпоративного податкового менеджменту можна застосовувати різні методи оптимізації оподаткування. В такому випадку методами оптимізації податкового навантаження переважно виступають механізми зменшення податкової бази, використання податкових пільг, використання спеціального режиму оподаткування, зміна місця реєстрації платника податків (див. табл. 1).

Таблиця 1

Класифікація методів оптимізації оподаткування

Метод	Зміст методу
Методи оптимізації податкового навантаження без зміни структури податків, що підлягають сплаті	
Зменшення податкової бази	Маніпулювання цінами, маніпулювання витратами, зміна форми та умов договірних відносин, формування відповідної облікової політики
Зменшення податкових ставок	Організація окремого обліку товарів, до яких застосовують різні ставки, створення умов для використання нижчих ставок
Використання пільг та податкових відрахувань	Використання передбачених законодавством податкових пільг, зміна діяльності для отримання податкових пільг
Зміна порядку і термінів сплати податків	Зміна договірних умов, створення та використання резервів, відтермінування сплати податків
Методи оптимізації податкового навантаження шляхом зміни структури податків, що підлягають сплаті	

Скорочення переліку сплачених податків	Зміна організаційно-правової форми, зміна статусу юридичної чи фізичної особи
Використання спеціального режиму оподаткування	Спрощена система оподаткування (фіксований сільськогосподарський податок, єдиний податок для суб'єктів малого підприємництва юридичних та фізичних осіб)
Зміна місця реєстрації платника податків	Реєстрація в офшорній зарубіжній юрисдикції, реєстрація у вільній (спеціальній) економічній зоні всередині країни

Джерело: складено автором на основі [10, 11]

При виборі методу податкової оптимізації суб'єктами господарювання необхідно проводити детальний аналіз наслідків застосування конкретного механізму податкової політики та їхній вплив на динаміку функціонування підприємства. Важливим наслідком податкової політики суб'єкта господарювання (застосування конкретного методу оптимізації податкового навантаження) є формування «податкової історії» підприємства (по аналогії із «кредитною історією»), яка з точки зору податкових органів буде визначати схильність суб'єкта підприємницької діяльності до нелегального ухилення (часткової сплати) податків і, як наслідок, буде зумовлювати детальну перевірку його діяльності.

Для оптимізації податкового навантаження підприємство може використовувати різні стратегії. Однією із таких стратегій може бути балансування «легальною» та «позалегальною» продукцією. Частку продукції підприємства, яку відображають у первинній документації та фінансовій звітності, назвемо «легальною продукцією», а, відповідно, іншу частку продукції, яку не проводять через облік, - «позалегальною продукцією». Визначення часток «легальної» та «позалегальної» продукції можна проводити шляхом постійного балансування підприємством між «ціною підпорядкування закону» та «ціною позалегалітності» [12]. Коли перша починає переважати другу, то підприємство переходить до тіншового сектору, в протилежному випадку підприємству вигідно проводити повністю легальну діяльність.

Для визначення часток «легальної» та «позалегальної» продукції також можна застосовувати методологію економіко-математичного моделювання, яке дозволить визначити ефективні стратегії управління податковим навантаженням суб'єкта господарювання. В цьому випадку кожен із учасників – підприємство та держава – переслідує власні діаметрально протилежні цілі: суб'єкт господарювання зацікавлений у сплаті мінімальної величини податків, в той час як держава хоче зібрати максимальну суму податків із суб'єктів підприємницької діяльності. Таким чином, економіко-математична модель задачі оптимізації податкового навантаження суб'єкта підприємництва буде містити дві цільові функції – на мінімум податкового навантаження суб'єкта господарювання та максимум сумарної величини нарахованих податків.

Нехай X_l – величина «легальної» продукції, а X_{nl} – відповідно величина «позалегальної» продукції суб'єкта підприємництва. Тоді його виручка від реалізації продукції (X) буде дорівнювати сумі «легальної» та «позалегальної» продукції, тобто $X = X_l + X_{nl}$.

Критерій ефективності на рівні підприємства прийме вигляд:

$$F_1(X_l, X_{nl}) = KPN \cdot X_l + S(k) \cdot KPN \cdot X_{nl} \rightarrow \min, \quad (1)$$

де KPN – коефіцієнт податкового навантаження (виражається як частка податків на 1 грн. реалізованої продукції);

$S(k)$ – розмір штрафу, який подано у відсотках до суми нарахованого податкового зобов'язання при заданій кількості k вчинених правопорушень за певний часовий період. Згідно із статтею 123 Податкового кодексу [13] розмір штрафу може приймати значення 25, 50 та 75 %, тобто функція $S(k)$ має вигляд:

$$S(k) = \begin{cases} 1,25, & \text{якщо } k = 1, \text{ тобто правопорушення вчинено} \\ & \text{вперше за останні 1095 днів;} \\ 1,50, & \text{якщо } k = 2, \text{ тобто правопорушення вчинено} \\ & \text{вдруге за останні 1095 днів;} \\ 1,75, & \text{якщо } k = 3, \text{ тобто правопорушення вчинено} \\ & \text{втретє і більше за останні 1095 днів.} \end{cases}$$

Перший доданок цільової функції (3.1) характеризує суму нарахованих суб'єктом підприємництва податків, а другий – величину штрафу за приховування «поза легальної» продукції.

Враховуючи те, що чистий прибуток суб'єкта господарювання дорівнює величині прибутку без розміру податкових нарахувань, то критерій (1) на мінімум суми нарахованих податків можна записати у такому вигляді:

$$F_2(X_l, X_{nl}) = (X - V - KPN \cdot X_l) \cdot \frac{X_l}{X_l + X_{nl}} + (X - V) \cdot \frac{X_{nl}}{X_l + X_{nl}} - S(k) \cdot X_{nl} \rightarrow \max, \quad (2)$$

де V – витрати суб'єкта підприємництва.

Цільова функція (2) забезпечує отримання суб'єктом підприємництва максимального прибутку.

В той же час держава прагне максимізувати надходження податків:

$$F_3(S, KPN) = KPN \cdot X_l + S(k) \cdot KPN \cdot X_{nl} \rightarrow \max. \quad (3)$$

На відміну від функції (1), керованими змінними у цільовій функції (3) виступають розмір штрафу за приховування «позалегальної» продукції та величина коефіцієнта податкового навантаження, яка залежить від рівня ставок оподаткування. Зауважимо, що величина коефіцієнта податкового навантаження відношення сумарної величини усіх податків (ΣP), які сплачує суб'єкт підприємництва, до величини виручки від реалізації продукції (X), тобто:

$$KPN = \frac{\sum P}{X}. \quad (4)$$

Величина податкового навантаження суб'єкта підприємництва залежить від економічної політики держави, яка реалізується у вигляді законодавчо встановленими величинами ставок оподаткування SO . Також на величину коефіцієнта податкового навантаження впливає обсяг бази оподаткування BO , який також встановлюється нормативними актами. Тоді коефіцієнт податкового навантаження суб'єкта підприємництва можна виразити у вигляді функції цих двох економічних змінних:

$$KPN = f(SO, BO).$$

Величина нарахованих суб'єктом господарювання податків визначають як суму податку на прибуток підприємства PPP , податку на додану вартість PDV , єдиного соціального внеску SV та величини інших податків IP :

$$\sum P = PPP + PDV + SV + IP. \quad (5)$$

Величину податку на прибуток підприємства обчислюють як добуток ставки податку на прибуток S_{PPP} і величину прибутку суб'єкта господарювання PP :

$$PPP = S_{PPP} \cdot PP = S_{PPP} \cdot (X - V - A). \quad (6)$$

На функціонування системи корпоративного податкового менеджменту можна накласти такі обмеження:

1. Величину валового випуску (виручки від реалізації продукції) можна представити у вигляді неокласичної виробничої функції

$$X = F(K, L), \quad (7)$$

де K та L – фактори виробництва (капітал та праця відповідно).

2. Частка «позалегального» виробництва повинна бути такою, щоб сума штрафів за виявлення факту приховування доходу не перевищувала величину вигоди, яку може отримати суб'єкт підприємницької діяльності від виробництва цієї продукції:

$$\sum P \cdot \frac{X_{nl}}{X} \geq p(S) \cdot S(k) \cdot KPN \cdot X_{nl}$$

або

$$\sum P \cdot \frac{X_{nl}}{X_l + X_{nl}} \geq p(S) \cdot S(k) \cdot KPN \cdot X_{nl}, \quad (8)$$

де $p(S)$ – ймовірність виявлення факту приховування виручки від реалізації («позалегальної» продукції). Величину $p(S)$ можна отримати шляхом опитування експертів або зіставлення статистичних даних про проведення перевірок органами Державної податкової служби із фактами виявлення правопорушень.

Обмеження (8) можна записати у такому вигляді:

$$\sum P \cdot \frac{X_{nl}}{X} \geq p(S) \cdot S(k) \cdot KPN \cdot X_{nl} + W$$

або

$$\sum P \cdot \frac{X_{nl}}{X_l + X_{nl}} \geq p(S) \cdot S(k) \cdot KPN \cdot X_{nl} + W, \quad (9)$$

де W – премія за ризик ведення «позалегального» виробництва.

Величина премії за ризик W у обмеженні (9) обернено пропорційно впливає на величину «позалегальної» продукції, тобто якщо керівництво суб'єкта підприємства не схильне до ризику, то зростання премії за ризик W буде зумовлювати зменшення частки «позалегальної» продукції. В той же час зростання величину (а відповідно і частки) «позалегальної» продукції буде зумовлене зниженням премії за ризик W для керівництва підприємницької структури, схильного до ризику.

Оскільки процес виявлення контролюючими органами факту приховування доходу (виробництва «позалегальної» продукції) носить стохастичний характер, то обмеження (8) та (9) можна записати у ймовірнісному вигляді, тобто ймовірність того, що різниця вигоди від приховування доходу (несплатеного податку), штрафу та премії за ризик буде невід'ємною, повинна бути більшою за деяку задану ймовірність:

$$P\left(\sum P \cdot \frac{X_{nl}}{X} - p(S) \cdot S(k) \cdot KPN \cdot X_{nl} - W \geq 0\right) \geq p_0, \quad (10)$$

де p_0 – задана ймовірність (переважно $p_0 = 0,95; 0,99$).

3. Величина податкового навантаження суб'єкта підприємництва повинна бути в заданих межах $[KPN; \overline{KPN}]$:

$$\underline{KPN} \leq \frac{\sum P}{X} \leq \overline{KPN}, \quad (11)$$

де \underline{KPN} , \overline{KPN} – відповідно нижнє та верхнє граничне значення податкового навантаження суб'єкта підприємництва.

4. Значення невідомих змінних повинні бути невід'ємні:

$$X_l \geq 0; X_{nl} \geq 0. \quad (12)$$

Таким чином, економіко-математична модель задачі оптимізації податкового навантаження суб'єкта підприємництва можна подати у такому вигляді:

необхідно знайти такі значення X_l та X_{nl} величин «легальної» та «позалегальної» продукції суб'єкта підприємництва (розміру штрафу $g(S)$ за приховування «позалегальної» продукції та величина коефіцієнта податкового навантаження KPN), які надають оптимального значення цільовим функціям:

$$F_2(X_l, X_{nl}) = (X - V - KPN \cdot X_l) \cdot \frac{X_l}{X_l + X_{nl}} + (X - V) \cdot \frac{X_{nl}}{X_l + X_{nl}} - S(k) \cdot X_{nl} \rightarrow \max, \quad (13)$$

$$F_3(S, KPN) = KPN \cdot X_l + S(k) \cdot KPN \cdot X_{nl} \rightarrow \max, \quad (14)$$

та задовольняють обмеження:

$$\sum P \cdot \frac{X_{nl}}{X} \geq p(S) \cdot S(k) \cdot KPN \cdot X_{nl} + W, \quad (15)$$

$$\underline{KPN} \leq \frac{\sum P}{X} \leq \overline{KPN}, \quad (16)$$

$$X_l \geq 0; X_{nl} \geq 0. \quad (17)$$

Економіко-математична модель (13) - (17) задачі оптимізації податкового навантаження суб'єкта підприємництва є двокритеріальною задачею нелінійного програмування. Для розв'язування задачі (13) - (17) можна застосувати різні критерії згортки декількох цільових функцій в одну, зокрема метод послідовних поступок, метод зваженого сумування окремих цільових функцій, метод мінімізації відносних відхилень значення кожної цільової функції від свого максимального значення тощо [14, с. 16].

Метод послідовних поступок полягає у ранжуванні цільових функцій за спаданням їхньої важливості та послідовному розв'язуванні задачі з однією цільовою функцією при заданні поступки для відхилення значень інших (більш важливих) цільових функцій від свого оптимального значення. Недоліком цього методу є необхідність визначення величини поступки, від значення якої залежить оптимальний розв'язок і для задання якої не існує єдиної методики розрахунку. В цьому випадку оптимальний розв'язок залежить від суб'єктивних міркувань особи, що розв'язує задачу і/або приймає рішення.

Побудовану модель задачі оптимізації податкового навантаження суб'єкта підприємництва реалізовано на даних фінансової та податкової звітності одного із

підприємств будівельної галузі (ТзОВ «Галрембуд»). Вхідною інформацією для проведення розрахунків щодо визначення обсягів «легальної» та «позалегальної» продукції є дані про величину сплачених податків, витрат, доходу тощо (див. табл. 2). Такі показники як розмір штрафу, величина премії за ризик, ймовірність виявлення факту приховування виручки, а також мінімальна і максимальна величина коефіцієнта податкового навантаження накладають обмеження на величину «легальної» та «позалегальної» продукції підприємства а також можуть розглядатись як деякі управлінські впливи на систему оподаткування суб'єктів господарювання.

Таблиця 2

Основні показники діяльності ТзОВ «Галрембуд» (тис. грн.)

Показник	Роки					
	2006	2007	2008	2009	2010*	2011*
Податок на прибуток підприємства	29,6	119,742	119,974	27,684	31,150	43,415
Податок на додану вартість	462,500	864,200	480,500	347,000	168,903	212,672
Єдиний соціальний внесок (нарахування)	514,384	614,292	918,106	313,114	188,814	191,670
Інші податки	13,068	13,213	13,466	14,261	13,938	12,745
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3503,2	7343	8138	2483	3197,2	4176,7
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2869	6149	6566	2290	3390,6	3589,8
Сума податків	1019,55	1611,45	1532,05	702,06	402,80	460,50
Коефіцієнт податкового навантаження	0,2910	0,2189	0,1883	0,2827	0,1259	0,0919
Розмір штрафу	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25
Премія за ризик	50	100	100	50	50	50
Ймовірність виявлення факту приховування виручки	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Мінімум податкового навантаження	0,21	0,21	0,21	0,21	0,21	0,21
Максимум податкового навантаження	0,33	0,33	0,33	0,33	0,33	0,33

* з 2010 року підприємство є суб'єктом малого підприємництва.

Джерело: складено автором на основі фінансової та податкової звітності підприємства

Розв'язавши побудовану економіко-математичну модель (13) – (17) задачі оптимізації податкового навантаження суб'єкта підприємництва, отримано оптимальні величини «легальної» та «позалегальної» продукції підприємства, сумарний розмір сплачених податків та можливих штрафів, а також розраховано частку величини «позалегальної» продукції суб'єкта господарювання (див. табл. 3).

Таблиця 3

Показники оптимізації податкового навантаження ТзОВ «Галрембуд» (тис. грн.)

Показник	Роки					
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Величина «легального» продукції, X_l	3159,60	6431,65	7075,63	2129,33	2403,47	3269,71
Величина «позалегальної» продукції, X_{nl}	343,60	911,35	1062,37	353,67	793,73	906,99
Цільова функція $F(X_l, X_{nl})$	1044,6	1661,4	1582,0	727,1	427,8	485,5
Частка нелегального виробництва	0,10	0,12	0,13	0,14	0,25	0,22

Джерело: складено автором

В результаті застосування розглянутого підходу до управління податковим навантаженням підприємства отримано, що частка «позалегальної» продукції змінюється у межах 10-14 % при загальній схемі оподаткування та 22-25 % при схемі оподаткування суб'єкта малого підприємництва.

Вигода від застосування методу оптимізації податкового навантаження у вигляді приховування частини доходу (виробництва «позалегальної» продукції) становить половину від запланованої премії за ризик, оскільки друга частина премії за ризик «з'їдається» можливістю виявлення факту приховування доходу і, відповідно, нарахуванням штрафних санкцій.

Недоліком застосування такого підходу є те, що знайдена величина і, відповідно, частка «позалегальної» продукції максимізує прибуток суб'єктів господарювання у поточному році, тобто планування податкового навантаження шляхом управління часткою «позалегальної» продукції можливе при припущенні, що пропорції виробництва та механізми нарахування податків будуть не змінними. У протилежному випадку застосування розробленої методики управління податковим навантаженням суб'єктів підприємництва можливе для ретроспективного аналізу взаємозв'язку між коефіцієнтом податкового навантаження (ставка оподаткування) та величиною реалізованої продукції (величиною «легальної» та «позалегальної» продукції).

Таким чином, застосування інструментарію економіко-математичного моделювання для дослідження податкового навантаження суб'єктів господарювання дозволить виробити оптимальні управлінські стратегії щодо балансування величиною «легальної» та «позалегальної» продукції з метою максимізації величини отриманого прибутку.

1. Вітлінський В. В. Моделювання економіки: Навч. посібник / В. В. Вітлінський. – К.: КНЕУ, 2003. – 408 с.
2. Вітлінський В. В. Концепція ризику в прогнозуванні податкових надходжень / В. В. Вітлінський, А. В. Скрипник, Л. О. Терещенко // Вчені записки КНЕУ. – Вип. 3. – 2001. – С. 289-298.
3. Терещенко Л. О. Моделювання та прогнозування податкових надходжень на регіональному рівні: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.03.02 / Л. О. Терещенко; Київ. нац. екон. ун-т. – К., 2000. – 18 с.
4. Семерак О. Ф. Моделювання впливу податків на підприємництво: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.11 / О.Ф. Семерак; Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. – Л., 2007. – 20 с.
5. Савченко А. Г. Макроекономіка: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / А. Г. Савченко. – К.: КНЕУ. – 1999. – 120 с.
6. Ястребова Г. С. Моделювання податкового навантаження підприємства в умовах трансформаційної економіки: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.11 / Г. С. Ястребова; Харківськ. нац. екон. ун-т. – Х., 2009. – 20 с.
7. Сердюк О. М. Вплив податків на функціонування та вибір стратегії промислових підприємств: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.08 / О. М. Сердюк; НАН України. Ін-т економіки пром-сті. – Донецьк, 2007. – 20 с.
8. Проскура К. П. Управління податковим навантаженням підприємства: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.04 / К. П. Проскура; Європейський ун-т. – К., 2007. – 20 с.
9. Механизмы налогового менеджмента: монография / А.А. Васильев. [та ін.]; Донецкий национальный университет, Кафедра экономической кибернетики - Донецк: Юго-Восток, 2005. – 247 с.

10. Букина Н.Г. Корпоративный налоговый менеджмент как неотъемлемая составляющая стратегии управления бизнесом [Электронный ресурс]. – Режим доступа: – http://econom.nsc.ru/eco/arhiv/ReadStativ/2007_01/Bukina.htm
11. Семенов В. О выборе способа налогообложения // Экономика и жизнь. 2004. № 40.
12. Кудріна О. Ю. Планування податкових трансакційних витрат промислового підприємства : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 / О. Ю. Кудріна; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. – Луганськ, 2010. – 21 с.
13. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 року № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <http://zakon.rada.gov>.
14. Наконечний С. І. Математичне програмування: Навч. посіб. / С. І. Наконечний, С. С. Савіна. – К.: КНЕУ, 2003. – 452 с.

OPTIMIZATION MODEL OF CORPORATE TAX MANAGEMENT

L. Tkachyk

Lviv National University of Ivan Franko

E-mail: tkachyklesja@gmail.com

The article by using tools of economic-mathematical modeling study burden businesses and developed optimization model of corporate tax management, based on balancing between the share of "legal" and "pozalehalnoyi" products aimed at maximizing profits for the entity and the amount paid taxes to the state.

Key words: tax burden, tax optimization, optimization model, "legal" products, "illegal" products, fine, risk premium.

ОПТИМИЗАЦИОННАЯ МОДЕЛЬ КОРПОРАТИВНОГО НАЛОГОВОГО МЕНЕДЖМЕНТА

Л. Ткачик

Львовский национальный университет имени Ивана Франко

г. Львов, пр. Свободы 18

E-mail: tkachyklesja@gmail.com

В статье с помощью инструментария экономико-математического моделирования исследованы налоговую нагрузку субъектов хозяйствования и разработано оптимизационную модель корпоративного налогового менеджмента, основанная на балансировании между долей «легальной» и «внезаконной» продукции и направлена на максимизацию прибыли для предприятия и суммы уплаченных налогов и сборов для государства.

Ключевые слова: налоговая нагрузка, оптимизация налогообложения, оптимизационная модель, «законная» продукция, «внезаконная» продукция, штраф, премия за риск.